

Nr 149.

Av herr Björck m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Nordiska museet.

I årets statsverksproposition, åttonde huvudtiteln, föreslås ett anslag till Nordiska museet av 208 000 kronor. Anslaget, som utgått under en följd av år, har tidigare varit högre. Sålunda beviljades år 1938 240 000 kronor och år 1939 250 000 kronor. Av flera orsaker, främst statsfinansiella skäl, sänktes anslaget år 1940 till 225 000 kronor och år 1941 till 208 000 kronor, med vilken summa anslaget sedan utgått.

Statskontoret har vid denna anslagsfrågas prövning i år anfört bland annat följande: »Omfattningen av statens ekonomiska understöd åt museet har bestämts av en årligen återkommande prövning av vad som i betraktande av museets ekonomiska läge och föreliggande behov har ansetts skäligt och för staten med tanke på övriga anslagskrav möjligt eller lämpligt att prestera. Härvid har särskilt beaktats, att museet för sin ekonomi är i betydande omfattning beroende av resultatet av verksamheten å Skansen.»

Nordiska museet och Skansen ha gemensam ekonomisk förvaltning och styras av en nämnd på sju personer, varav en utses av Kungl. Maj:t. Under det att Nordiska museet årligen går med ett underskott på omkring en halv miljon kronor, ger Skansen däremot stora överskott, varmed museet till stor del finansieras. Sålunda var Skansens bidrag till museet år 1936 250 000, år 1937 285 000, 1939 357 000, 1940 342 620 kronor, 1942 423 130 och 1943 425 588 kronor.

En utförlig redogörelse för Nordiska museets och Skansens ekonomiska förhållanden har lämnats i 1941 års statsverksproposition VIII H.T. s. 32. Där citeras vad Nordiska museets nämnd anfört, då nämnden hösten 1940 ingav sina anslagsäskanden för kommande budgetår. Nämnden säger då bland annat följande: »Institutionen kunde, särskilt under nuvarande konjunkturer, inte bygga sin ekonomi helt på Skansen. Skansens bidrag till museets drift kunde svårligen ökas, utan att Skansens karaktär av kulturell anstalt löpte fara att förvanskas.»

Vad museets nämnd i ovan citerade yttrande fruktade, nämligen att Skansens karaktär av kulturell anstalt skulle förvanskas om man främst måste inrikta sig på att förtjäna pengar på densamma, synes oss i viss mån vara på väg att inträffa. Ty de senaste åren har ett nöjesliv tillåtits utveckla

sig på Skansen, som blivit föremål för mycken kritik och väckt starka betänkligheter, inte minst hos personer som äro intresserade av att Skansen bevaras som en hela svenska folkets stora hembygdsgård, där vi påminnas om hur våra fäder levat, byggt och arbetat under svunnen tid.

Det är framför allt införandet på Skansen av den moderna dansen, som man reagerar emot. Man anser, att denna omstridda nöjesart alls inte hör hemma på en institution som Skansen. Ett talande bevis för hur man även ute i landsorten ser på denna företeelse äro uttalanden i olika tidningar, varav vi tillåta oss citera tvenne från olika landsändar. Sålunda skriver en tidning i Östergötland: »I denna tid med begynnande kamp mot den nöjesindustri, som suger musten ur så många unga, är det ledsamt att behöva konstatera att även landets största hembygdsgård står i denna sorgliga industris tjänst. Skansen har tyvärr en baksida: den enorma dansbaneanläggningen, varifrån negerjazzens oljud stiger mot ryggåsstugor och fäbodvallar.» En känd tidskrift i västra Sverige skriver: »Den ärevärdiga kulturinstitutionen Skansen i Stockholm har på sista tiden varit föremål för en mindre smickrande uppmärksamhet. Kvällstidningarna i Stockholm överflöda av insändare för och emot dansraseriet, som om kvällarna idkas av s. k. swingpjattar på Skansens dansbana. För ett par år sedan gingo också diskussionens vågor höga i samma kvällspress om »skansentyper», ett sammanfattande namn på en del jazzgalna ungdomar.

En gång gick hembygdsväckelsen ut över allt Sveriges land från Skansen. Nu är tyvärr fara värt, att jazzbanan och nöjesindustrien skall från Skansen — som förebild — smyga sig ut och erövra även de små hembygds-parkerna. Detta kan omöjligt vara förenligt med Artur Hazelius' tanke.»

Man måste i likhet med här citerade skribenter beklaga, om Skansen av ekonomiska skäl nödgas att införa och fortsätta med denna nöjesart, som ej borde finnas på en mönsteranläggning av denna karaktär. Av de siffror vi anført framgår, att Skansen ger stora överskott, vilka användas för Nordiska museets drift. Man frågar sig då: borde inte den gemensamma ledningen för dessa institutioner söka göra klart för de båda bidragsgivarna, staten och Stockholms stad, att de måste öka sina anslag till Nordiska museet? Framför allt synes oss staten böra känna sitt ansvar inför den utveckling, som blivit en följd av de ekonomiska förhållandena vid dessa båda institutioner.

Vi anse, att hela frågan om Nordiska museets finansiering bör göras till föremål för en grundlig utredning. Därvid bör särskilt beaktas vad museets nämnd framhåller, då den ingav sina anslagsbehov för år 1941 och som vi här ovan citerat, »att Skansens karaktär av kulturell anstalt löper fara att förvanskas, om den i för hög grad skall sörja för Nordiska museets ekonomi». I avvaktan på denna utrednings resultat bör anslaget till Nordiska museet höjas till samma belopp som anslogs av 1939 års riksdag, nämligen 250 000 kronor.

På grund av vad vi här anfört tillåta vi oss hemställa,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t må låta verkställa en allsidig utredning angående Nordiska museets och Skansens ekonomiska förhållanden och vidtaga de åtgärder, vartill denna utredning kan föranleda, samt

att anslaget för kommande budgetår till Nordiska museet ökas från föreslagna 208 000 kronor med 42 000 kronor till 250 000 kronor.

Stockholm den 23 januari 1945.

John Björck.

Eskil Albertsson.

B. A. Nilsson.

E. A. Lindblom.

Fredrik Ström.

P. J. Näslund.